

Posudek diplomové práce Sylvie Lednické Problematika podpory regenerace brownfieldů v České republice

Diplomová práce Sylvie Lednické se zabývá aktuální a z hlediska veřejné politiky dosud málo u nás reflektovanou problematikou politiky regenerace ploch a objektů, které v souvislosti s ekonomickou transformací a změnami ekonomické struktury současné společnosti ztratily svou původní funkci, nenalezly z různých důvodů nové uplatnění a zůstávají proto ležet ladem, obvykle s neblahými důsledky pro své okolí. Tedy problematikou tzv. brownfieldů – jako i v jiných případech si čeština nestačila pro nový jev najít vlastní termín a pasivně převzala výraz anglický. Problematice brownfieldů u nás již více let věnují pozornost architekti, kteří zejména oceňují historickou, technickou a někdy i architektonickou hodnotu některých opuštěných průmyslových objektů – tzv. „industriálu“ – nebo koncipují nové využití takových struktur nebo pozemků, které se uvolní po jejich destrukci. Urbanisté, územní plánovači a městské správy v nich vidí územní rezervu pro další prostorový rozvoj měst, ekologové jsou znepokojeni negativním dopadem brownfieldů na životní prostředí, a regionální ekonomové hodnotí tyto ladem ležící nemovitosti jako ekonomickou ztrátu či ekonomický potenciál a promýšlejí ekonomické stimuly, které by regeneraci brownfieldů motivovaly. Tématu se někdy dotýkají také sociologové sledující případy, kdy se některé brownfieldy a jejich okolí stávají prostorovými ložisky městské sociální patologie. A pak jsou tu samozřejmě developři, které perspektíva nové zástavby či přestavby výhodně lokalizovaných brownfieldů zajímá jako možná lukrativní investice.

Posouzení těchto dílčích perspektiv a zájmů z hlediska zájmu veřejného, jejich usměrnění, regulace a koordinace je úkolem veřejné politiky jak na úrovni celostátní tak zejména na úrovni regionální a lokální. Práce Sylvie Lednické je pokusem problematiku regenerace brownfieldů z hlediska veřejné politiky systematicky rozebrat, zhodnotit a utřídit, vyjádřit se ke stanovení cílů politiky regenerace a ke způsobům, jak regeneraci řešit. Zabývá se situací v České republice, jistou pozornost však věnuje i přístupům ve čtyřech zemích západní Evropy.

Práce v rozsahu 104 stran textu a dalších 21 stran obsahujících seznam použitých zdrojů a zkratk, seznam tabulek a obrázků a další přílohy je kromě úvodu a závěru rozčleněna do pěti kapitol. Nejprve autorka vysvětluje základní pojmy, podává přehled o brownfieldech v ČR, vysvětluje jejich problémové aspekty, argumentuje důležitost regenerace a definuje ji jako otázku veřejné politiky. V následujícím krátkém oddílu vymezuje cíle práce, otázky, které si práce klade, a zvolenou metodiku. Rozsáhlejší další kapitola prezentuje teoretická východiska

autorky zahrnující pohledy politické vědy, pohled ekonomický, urbanistický a perspektivu legislativní. Předposlední kapitola, nejrozsáhlejší oddíl diplomové práce, má analytický a informativní charakter. Čtenář se zde dozví, jak se k problematice regenerací přistupuje ve čtyřech západoevropských zemích a jak v ČR – jsou zmíněni hlavní aktéři regenerace u nás a popsány čtyři případy rozsáhlých dokončených regeneračních projektů v Praze, na Žatecku a v Třinci. V závěru kapitoly jsou z těchto případů vyvozeny obecné závěry relevantní pro koncipování veřejné politiky. Systematický koncept politiky regenerace brownfieldů navrhuje pak autorka v poslední, preskriptivně orientované kapitole práce. Rozlišuje zde a podrobněji specifikuje dvě vzájemně se doplňující cesty, jak k řešení problematiky brownfieldů přistupovat – na jedné straně jejich vzniku předcházet, na druhé podpořit regeneraci těch, které už vznikly. K tomu je ovšem na místě poznamenat, že prostor pro uplatnění první z těchto cest je omezený. Ztráta původní funkce a opouštění výrobních a dalších objektů je obvykle důsledkem restrukturalizace ekonomiky – brownfieldy většinou vznikají v souvislosti se zánikem, oslabením nebo reorganizací firem a jejich provozů nebo celých odvětví, se změnou lokalizačních hledisek a jde tedy většinou o přirozený důsledek ekonomického cyklu restrukturalizace hospodářství a vývoje technologií. K opouštění původních objektů může také docházet v souvislosti politickými změnami, jako tomu bylo v případě rušení posádek v západních Čechách po r. 1990. Regulace těchto a podobných transformací, pokud je vůbec možná, přesahuje rámec politiky brownfieldů. Autorka uvádí podrobně členěná grafická schemata (stromy cílů a opatření) pro obě cesty řešení brownfieldů a připojuje k nim pak na následujících 10 stránkách podrobnější komentář. Rozlišuje nástroje institucionální, finanční, legislativní a opatření ve sféře vzdělávání a osvěty a každý z těchto směrů pak podrobněji rozvádí. V této hutné a přehledné části práce není jasné, do jaké míry zde autorka předkládá své vlastní návrhy a do jaké případně čerpá z existujících materiálů, což je v nějaké míře pravděpodobné. Odkazy zde žádné uvedeny nejsou a také k hvězdičkám v záhlaví stromů cílů a opatření schází vysvětlení.

Práce je zakončena závěrem za nímž následují obšírný seznam použitých zdrojů, seznamy použitých zkratk a obrázků a soubor grafů.

Závěr

Diplomovou práci Sylvie Lednické hodnotím kladně pro dobré zvládnutí vícerozměrné a v kontextu veřejné politiky dosud relativně nové problematiky, pro její logickou a přehlednou strukturu a informační hodnotu. Práce je psána dobrou češtinou a její grafická část je vyvedena kvalitně. Diplomantka mohla v práci využít znalosti a zkušenosti, které získala jako

pracovnice agentury Czechinvest, kde se problematikou brownfieldů zabývá. Ocenění si zaslouží zařazení tří stručných případových studií úspěšné regenerace brownfieldů v Praze, Třinci a u Žatce a také pasáž o některých zahraničních přístupech k regenerac. Při obhajobě by diplomantka měla vysvětlit, do jaké míry jsou návrhy prezentované v 6. kapitole Politika regenerace brownfieldů jsou její vlastní a do jaké převzaté, a jestliže snad převzaté, proč absentují odkazy na tyto podklady. Pokud bude její vysvětlení vyhovující, doporučuji práci přijmout a kladně ocenit.

Dr. Michal Illner
20.6.2010